Nº. 30. Donderdag 24 Juli 1913. 13de Jaargang.

Het Koloniaal Weekblad

Orgaan der Vereeniging

OOST EN WEST

Opgericht door Kolonel G. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang."

Abonnementsprijs per jaar:

Vrij aan huis of franco per post binnenland, bij vooruitbetaling . f 2.50
Voor Oost-Indië en het Buitenland . . . . „ 4.—
Afzonderlijke nummers . . . . „ 0.05

Prijs der Advertentiën:

Per vakje . . . . f 2.—
Bij contract reductie.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie", en gezonden aan de Presidente: 7a HEERENGRACHT, DEN HAAG.
Voor *Administratie* en *Verandering van Woonplaats* wende men zich tot den Heer W. VAN DER ZIJL, *51 Verhulststraat.*
Voor *Advertentiën* tot de Drukkerij „LUCTOR ET EMERGO", AMALIA VAN SOLMSSTRAAT, *Telefoon 4424,* beiden DEN HAAG.

Een Verzoek.

Zouden zich onder de leden der „Afdeeling Amsterdam" van „Oost en West" of hunne huisgenooten en vrienden niet enkele personen bevinden, die genegen zijn in de Koloniale Afdeeling van de tentoonstelling „De Vrouw 1813—1913" de bezoekers rond te leiden en hun toelichtingen te geven van het tentoongestelde?

Voor dit zoo noodige en nuttige werk komt de Commissie dier Afdeeling nog véél hulp te kort.

Bereidwilligen worden vriendelijk verzocht hun adres op te willen geven aan de waarnemend presidente, Mevrouw N. van Zuylen—Tromp, Heerengracht 7, Den Haag.

Inlandsch Onderwijs.

Nadat het onderwijs voor Inlanders zich in de eerste jaren van deze eeuw mocht verheugen in de belangstelling van het zich voor onze koloniën en zijn bevolking interesseerend publiek, werd de aandacht van dit onderwerp eenige jaren afgeleid, om er thans evenwel, wellicht meer dan ooit, wederom op te worden gevestigd.

De geestelijke opleving van Indië, zich openbarende in vraag naar onderricht, het verwijt door de voormannen van de voormalige Indische partij Nederland naar het hoofd gegooid, dat het niet voldoende gezorgd heeft voor de geestelijke opvoeding van de Inlanders, dit is oorzaak, dat thans wederom de vraag in al zijn gewicht zich op den voorgrond dringt: Wat werd op onderwijsgebied voor de Inlanders gedaan, werd er gedaan wat er gedaan kon worden en wat moet er verder gebeuren?

In de afgeloopen veertien dagen vroegen een tweetal lezingen over dit onderwerp onze aandacht: Mr. J. H. Abendanon sprak op de tentoonstelling „De Vrouw 1813—1913" over „Het onderwijs in Neder-Indië, meer in 't bijzonder dat bestemd voor de meisjes", terwijl de heer H. M. van Haften voor de Indische Vereeniging „Het onderwijs in Ned.-Indië" inleidde.

De titels van beide lezingen zouden doen vermoeden, dat het onderwijs in zijn geheel door de sprekers werd behandeld, zoowel Mr. Abendanon als de heer Van Haften evenwel hebben aan het Inlandsch onderwijs — en in de gegeven omstandigheden terecht — de meeste aandacht gewijd.

De eerste had zijn lezing kunnen noemen „Van Duisternis tot Licht", het is de jubelkreet van hem, die het welmeent met Indië, die haar bevolking een warm hart toedraagt, dat de duisternis is geweken en de schemering aangebroken; dat oude denkbeelden, die de onze niet meer zijn, ook in Insulinde langzamerhand hebben afgedaan, dat ook dáár thans erkend gaat worden, dat ook de vrouw recht heeft op de ontwikkeling, die haar in staat stelt, meer in het volle leven te staan en mede te arbeiden aan de vooruitgang van haar volk.

Nu Nederland doordrongen is van den plicht om de inwoners zijner koloniën in de gelegenheid te stellen onderwijs te genieten, nu moet dat onderricht niet alleen gebracht worden aan de mannelijke, maar ook aan de vrouwelijke jeugd. Reeds te lang heeft men verzuimd dit in te zien. Het gevolg zou zijn geweest, dat de beschaafde en ontwikkelde Inlander zich op den duur geen vrouw van zijn eigen volk uit zou kunnen kiezen, die ten opzichte van geestelijke ontwikkeling naast hem in het leven zou kunnen staan. Het is daarom toe te juichen, dat meer en meer meisjes de scholen bezoeken; op de openbare inlandsche scholen op Java en Madoera steeg haar aantal van 1908 tot 1911, van 2943 tot 6261, de z.g. desascholen — thans volksscholen genaamd — werden door ongeveer 6000 meisjes bezocht, terwijl het aantal schoolgaande meisjes op de buitenbezittingen op een 14000 wordt geschat. Ook de Regeering schijnt thans, blijkens een bericht in de bladen, genegen het onderwijs aan meisjes krachtiger te steunen.

Maar — zoo sprak Mr. Abendanon — dat leeren van lezen, schrijven en rekenen moet middel zijn om te geraken tot hooger doel, de opvoeding moet gericht worden op de vorming van het karakter, op het krachtig maken van den wil vóór het goede en tegen het kwade.

Voorwaar, de school moet niet alleen dienen tot ontwikkeling van het intellect, ook het karakter dient er te worden gevormd. Maar men vergete hierbij niet, dat dit een zaak is, die geheel afhangt van de persoonlijkheid van den onderwijzer, niet van diens begaafdheid. Het is allerminst uitgesloten, dat de zelf met weinig wetenschap toegeruste personen, die aangewezen zijn om de inlandsche jeugd op de desascholen te onderrichten, reeds thans werkzaam zijn in de aangegeven richting. Er zullen er onder zijn, doch er zullen er ook bij zijn, die niet opbouwen, evenals dat, ja waar niet, 't geval is.

Van het onderwijs verwacht de heer Abendanon veel heil voor Indië, ook in moreelen zin: het verdwijnen van vroegtijdige huwelijken, zonder medewerking van de vrouw tot stand gekomen, en van de polygamie. Hij wil het onderwijs voor de Inlandsche vrouw den stempel van practischen zin doen dragen, eerste hulp bij ziekten en ongevallen, gezondheids- en verbandleer, opvoedkunde, huishoudkunde, nuttige handwerken. Er moeten normaalscholen voor het Indische meisje komen. De lagere scholen moeten verdeeld zijn in drie soorten: de allereenvoudigste met de landstaal als voertaal waar hoogstens nog het Maleisch wordt onderwezen; die voor meergevorderden met het Nederlandsch als leervak; die voor de hooger ontwikkelden waar het Nederlandsch voertaal moet zijn. Op deze scholen volgen dan normaalcursussen.

Spreker eindigde met te zeggen: geeft aan de vrouw de zelfstandigheid die zij b e h o e f t, die zij v e r d i e n t, die zij w i l, dat is de hoofdgedachte voor de toekomst, gedachte die ook aan de vrouw van Ned.-Indië ten goede kome.

De heer Van Haften bracht met zijn lezing geen nieuwe denkbeelden, wilde dat ook, gelijk hij in de inleiding zeide, niet doen. Hij vermeldde, welk openbaar inlandsch onderwijs er thans is en wat naar zijn meening hieraan veranderd en wat uitgebreid moet worden. Ook hij wees op de noodzakelijkheid om voor de Inlandsche meisjes onderwijsgelegenheden te scheppen, hij vond het zeer te betreuren, dat voorname Inlanders thans genoodzaakt zijn hunne dochters naar R.-K. kloosterscholen te zenden.

Hij wilde alle onderwijs doen uitgaan van het Gouvernement, dat onderwijs moest zijn neutraal met vermijding van alles, wat iemand in zijn godsdienstige gevoelens zou kunnen krenken. Het desaonderwijs moet verbeterd, het personeel aan deze inrichtingen is z. i. zeer slecht.

Het zij ons vergund hierbij aan te teekenen, dat het bepaald de bedoeling is geweest het onderwijs in de desa te brengen in zeer primitieven vorm om de bevolking de gelegenheid te geven het zelf langzamerhand op hooger peil te brengen. Het onderwijs zal moeten meegroeien met de ontwikkeling van 't volk. Het zou financieel onmogelijk geweest zijn onderwijs van beter gehalte in zoo uitgebreide mate als het desaonderwijs aan de bevolking te geven, maar al ware het mogelijk geweest, dan zou het nog, gelijk de heer Pijnacker Hordijk ter vergadering opmerkte, allerminst gewenscht zijn geweest. Laat ons toch niet klagen. Er is de laatste jaren hard gewerkt. Legt men de koloniale verslagen van 1903 en 1912 naast elkaar, dan ziet men, dat het aantal onderwijsgelegenheden voor Inlanders reusachtig is toegenomen. En wat het desaonderwijs betreft, reeds in 1909 kon getuigd worden, dat deze instelling levensvatbaarheid toonde, terwijl de dorpsonderwijzers, mits onder behoorlijke controle gesteld, in weerwil hunner beperkte opleiding, in staat geacht konden worden het elementair onderwijs, waartoe de desaschool zich bepaalt, op zoodanige wijze te geven, dat daarvan een eenigszins bevredigend resultaat is te verwachten. Bovendien, indien deze volksscholen werkelijk niet hadden voldaan, dan zou de Indische Regeering zich wel gewacht hebben ze ook voor de Buitenbezittingen in het leven te roepen, terwijl zij ze thans met groote voortvarendheid opricht in Sumatra's Westkust, Benkoelen en Palembang.

Zeker, er is meer en véél meer nog te doen, niet alleen op het gebied van het l a g e r onderwijs, de groote moeilijkheid blijft echter steeds: waar de benoodigde geldmiddelen vandaan te halen. In dit verband moge de aandacht gevestigd worden op de dissertatie van Mr. P. J. C. van der Stok (dezer dagen te Leiden gepromoveerd) over „Gouvernementsexploitatie in Nederlandsch-Indië", waaraan als eerste stelling is toegevoegd:

„Slechts door het exploiteeren van winstgevende bedrijven zal het Gouvernement van N.-I. op den duur in zijn stijgende behoefte aan middelen kunnen voorzien, wanneer het ten volle aan zijn verplichtingen, voortvloeiende uit de ethische koloniale staathuishoudkunde, wil voldoen", en welk geschrift eindigt met de zinsnede: „Men heeft slechts te doen wat andere mogendheden reeds lang vóór ons deden, wat wij reeds jaren geleden hadden moeten doen en nú nog nalaten tot verbazing van het buitenland: o o k v a n o v e r h e i d s w e g e k a p i t a a l s t e k e n i n o n z e k o l o n i ë n".

Instelling van een Kolonialen Raad.

Het voornaamste nieuws van de week op koloniaal gebied is zeker wel, dat door den Minister van Koloniën twee wetsontwerpen zijn ingediend: 1e. tot nadere wijziging van het Reglement op het beleid der Regeering van Ned.-Indië; 2e. tot nadere wijziging van de Indische Comptabiliteitswet.

Het eerste strekt om de samenstelling en de taak van een nieuw in te stellen Kolonialen Raad vast te leggen, terwijl het tweede, in aansluiting daaraan, voornamelijk beoogt de gevolgen van de bemoeienissen van dat orgaan te beschrijven.

Wij hopen hierop later terug te komen.

PEST OP JAVA.

Overzicht der 14-daagsche opgaven, welke officieel zijn verstrekt van de nieuwe pestgevallen en 't aantal overledenen op Java over de laatste zes maanden.

1913.	Malang. gevallen	Malang. overleden	Madioen. gevallen	Madioen. overleden	Soerabaja. gevallen	Soerabaja. overleden	Kediri. gevallen	Kediri. overleden	Toeloeng-agoeng. gevallen	Toeloeng-agoeng. overleden	Paree. gevallen	Paree. overleden	Magelang. gevallen	Magelang. overleden	Totaal gevallen	Totaal overleden
15—28 Jan.	133	130	26	14	2	12	29	26	2	2	50	46	—	—	240	230
29 Jan—11 Febr.	188	183	14	16	18	8	34	31	1	1	42	33	—	—	289	272
12—25 Febr.	172	164	16	13	5	4	35	34	2	2	27	30	—	—	254	247
26 Febr.—11 Mrt.	126	124	13	23	5	5	28	28	5	5	32	30	—	—	218	215
12—25 Mrt.	141	141	22	15	5	5	29	26	1	1	25	23	—	—	217	211
25 Mrt.—8 April	280	265	16	17	5	5	20	21	3	3	21	21	—	—	346	332
9—22 April	218	214	17	18	3	13	17	18	2	2	26	21	—	—	294	286
23 April—6 Mei	257	247	18	32	15	5	10	10	8	8	20	15	—	—	334	317
7—20 Mei	174	167	34	13	8	8	12	11	20	20	14	13	—	—	240	232
21 Mei—3 Juni	250	245	12	11	8	5	10	10	44	44	14	12	—	—	337	327
4—17 Juni	273	258	11	6	14	8	10	10	28	28	14	11	5	4	351	325
18 Juni—1 Juli	197	190	9	8	9	7	18	18	22	22	9	9	9	8	273	262
2—15 Juli	258	249	9	10	5	5	84	75	21	21	10	7	—	—	387	367
Totaal in ongeveer 6 maanden															3780	3623

***

De Pest op Madoera.

Officieel is de pest ook op Madoera geconstateerd! De cijfers van bovenstaand staatje wijzen op het blijvend karakter, dat de pest op Java aanneemt. Feitelijk zijn zij wat hooger, omdat hier en daar sporadisch voorkomende gevallen niet zijn opgenomen, toch wijzen deze er op, hoe 't gevaar dan hier, dan daar ook buiten de vaste haarden dreigt. Zoo heeft de kwaal nu in Madoera een nieuw veld gevonden. Wordt van regeeringswege wel genoeg gedaan om 1e. er naar te streven de pest geheel uit te roeien, 2e. uitbreiding te voorkomen? Is de waakzaamheid niet in sleur verloren gegaan?

Uit de O.-I. Mail.

De mail bracht ons ditmaal weinig nieuws. De gezondheidstoestand laat hier en daar nog veel te wenschen over.

Daarom ook werden de **groote manœuvres uitgesteld.** Deze waren vastgesteld op 21—25 Juli en zouden worden besloten met een groote revue te Bandoeng, waarbij de Gouverneur-Generaal tegenwoordig zou zijn. Het legerbestuur heeft zich echter op advies van den militair geneeskundigen dienst, genoodzaakt gezien, wegens het heerschen van cholera te Batavia en in de omgeving han het manoeuvreterrein ze uit te stellen. Vermoedelijk zullen ze ongeveer een maand later worden gehouden.

Nieuwe ziekeninrichting. Naar De Javabode vernam, zullen de reeds geruimen tijd aanhangige plannen tot het bouwen van een nieuwe stedelijke ziekeninrichting te Salemba, thans spoedig tot uitvoering komen. Op het daarvoor uitgekozen terrein komt tevens te staan de school voor de opleiding van inlandsche artsen en een nieuw geneeskundig laboratorium.

Jaarmarkt-tentoonstelling. Naar de N. Soer. Crt. mededeelt, zal eerst in 1915 te Soerabaja de jaarmarkt-tentoonstelling worden gehouden.

De bomaanslag op Hoogbruin. De huiszoeking bij den verdachte van den bomaanslag op den koeliewerver Hoogbruin heeft, volgens De Javabode, sterke aanwijzingen tegen diens collega Herklots opgeleverd. In diens woning te Lawang heeft de Bataviasche politiecommissaris Roosen, die met zooveel activiteit en scherpzinnigheid het onderzoek heeft geleid, een teekening van een helsche machine gevonden, die overeenkomt met de machine in het kistje, dat Hoogbruin ontving. Ook zijn daar gevonden gelijke spiraalveeren als in den bom waren gebruikt, voorts ontplofbare patronen en andere zaken, die dienen voor de vervaardiging van bommen.

Veiligheidskleppen voor onrijp Intellectuïsme. Door de oprichting der desa-landbouwscholen is reeds gedeeltelijk voorzien in de behoefte, om den inlandschen jongelieden, afkomstig van de lagere inlandsche dan wel desa-school gelegenheid te geven, zich verder voor een nuttig vak te bekwamen. De landbouwschooltjes zullen, zoo haar aantal in evenredigheid met het bevolkingstal wordt uitgebreid, een der middelen vormen, om het aantal ontevredenen te beperken. Want ontevreden zullen de jonge menschen worden, die, toegerust met onvoldoende kennis geen gelegenheid zullen vinden om „heeren"werk te verrichten.

Doch zooals men wel begrijpt, de desa-landbouwschool is nog niet voldoende om als veiligheidsklep dienst te doen. Er moeten dus meer vakscholen voor den inlander komen. En het plan tot uitbreiding van het ambachtsonderwijs kunnen wij dus niet anders dan toejuichen. Niet alleen de inlander zelf heeft het ambachtsonderwijs noodig, doch ook de bestaande en industrieele landbouwondernemingen hebben behoefte aan goed onderlegde inlandsche ambachtslieden.

De Javaan heeft niet enkel voor het tani-werk, doch ook voor dat van den ambachtsman aanleg en voorliefde. Men heeft maar bij den desaman te onderzoeken, wat hij in zijn vrijen tijd, na het verrichten van zijn eigenlijken arbeid, thuis uitvoert. De meesten gaan timmeren, omdat de gereedschappen van den timmerman goedkoop en in elke Chineesche toko te krijgen zijn; enkelen leggen zich ook op het smeedwerk toe.

Door de vakopleiding leert men spoedig ook den groven handenarbeid waardeeren, zich niet meer te schamen, niettegenstaande kennis van lezen, schrijven en rekenen, een ambacht uit te oefenen, zooals dat thans bij de meeste inlandsche jongelieden zonder technische vorming wèl het geval is. Zoo schrijft „Javaan" in De Javabode.

Suriname.

Suriname van 17 Juni eindigt een hoofdartikel over de Kamerverkiezingen met deze beschouwing:

......„De vraag doet zich voor, welk gevolg de uitslag der verkiezingen voor de kolonie zal hebben. Wij gelooven, dat, in het algemeen gesproken, de Moederlandsche verkiezingen principieel voor ons van weinig invloed zijn.

Waar hier niet te kerstenen valt, als in Oost-Indië, verschilt de kerkelijke politiek niet van de liberale. Alleen de persoonswisselingen tellen voor ons. Het clericale bewind zou merkbaar kunnen worden door de bezetting van posten uit specifiek „Christelijke" kringen. Maar zulk een vaart zal het wel niet loopen, daar de gegadigden voor betrekkingen in Suriname zich niet zoo spoedig opdoen. Toch gelooven wij, dat er hier enkele gewichtige betrekkingen zijn, waarvoor, komen zij open te vallen, terwijl rechts aan het roer is, naar een bezetting door mannen van bepaalde richting zal gestreefd worden. Als men dan maar knappe mannen uitzendt!"

Uit een hoofdartikel in Suriname van 20 Juni — handelende over de ontwerp-verordening tot vaststelling van de regeling nopens toelating en uitzetting — knippen wij deze beschouwing:

......„De Staten van 1890, die het ontwerp van Gouverneur Lohman hadden te behandelen, stelden zich op het standpunt van die van 1880 en van de Gouverneurs van Sijpesteijn en Smidt en bestreden dat van Gouverneur Lohman. Bij dien strijd is toen uitgekomen, over welke eminente juristen de Staten konden beschikken en met trots mag vermeld worden, dat aan hun spits zich bevond een zoon van het land, Mr. G. H. Barnet Lyon. In het openbaar debat stonden vooral hij en Mr. Tonckens (de laatste als gedelegeerde) tegenover elkaar. Deze twee mannen, die elkaar toen — en te voren zoowel daarna in die woelige Lohmantijden — zoo fel bestreden, zijn later de beste vrienden van elkaar geworden, een bewijs, hoe zij elkaars krachten hebben leeren kennen en waardeeren. Want ook de heer Tonckens was een kundig man. In die tijden voerde bekwaamheid de bovenhand; het was niet

voldoende zekere positie te bekleeden, men moest die ook weten te handhaven. Wat er ook van het Bestuur uitging — men mocht er zich principieel mee vereenigen of niet — het was werk van hoog gehalte; men voelde toen nog het noblesse oblige. Alles stond toen ook op hooger peil in de kolonie. Helaas, hoezeer is alles sinds veranderd. Hoe oppervlakkig, hoe onverzorgd is menig ontwerp in latere tijden de zee ingestuurd, om niet te spreken van besluiten en resoluties, enz".

***

In hetzelfde blad vinden wij de mededeeling, dat de Bond van Nederlandsche Onderwijzers op zijn beurt den Minister een rekest heeft toegezonden om voor de Surinaamsche onderwijzers, die in Holland voor de hoofdakte komen studeeren, den diensttijd bij het onderwijs in Suriname doorgebracht, in mindering te laten komen op den termijn van 2 jaren, gedurende welken een onderwijzer, na de hulpakte verkregen te hebben, op een school praktisch werkzaam moet geweest zijn, alvorens het examen voor de hoofdakte te mogen afleggen.

Over deze kwestie, die bijkans een kwart eeuw hangende is, hebben wij in dit Weekblad bij herhaling onze meening gezegd. Het is meer dan ergerlijk, dat er in al die jaren geen Minister van Binnenlandsche Zaken bereid is bevonden deze doodeenvoudige zaak, die buiten elke politiek staat, te regelen. Treedt er een kabinet-Bos op, dan staan de kansen voor een spoedige regeling goed. Wij lezen n.l. op blz. 80 van het rapport der Suriname-commissie, waarvan Dr. Bos voorzitter was:

.......„Het komt ons, in afwachting daarvan (n.l. verbetering van de opleiding in de kolonie), zeer gewenscht voor telken jare een zeker aantal Surinaamsche jongelieden, die door aanleg en geschiktheid uitmunten, in de gelegenheid te stellen, voor rekening van het gouvernement hunne opleiding tot den rang van hoofdonderwijzer in Nederland te voltooien, onder gehoudendheid hunnerzijds om zich gedurende een zeker aantal jaren voor het onderwijs in Suriname beschikbaar te houden.

Dat daarbij praktische oefening in een Surinaamsche school bij het erlangen van de hoofdacte met die in een Nederlandsche school moet gelijkgesteld worden, schijnt ons buiten eenigen twijfel".

***

Suriname van 24 Juni bevat het verslag van de op 21 Juni gehouden vergadering van de kiesvereeniging Eendracht maakt macht. Uit de rede van den fungeerenden voorzitter, den heer P. A. Maij, knippen wij — in aansluiting aan het slot van onze aanhaling hiervoren uit Suriname van 20 Juni — dit uit:

.......„De intellectueele reserve (in de kolonie) vermindert met den dag. Aan den eenen kant vloeit de intellectueele jongelingschap weg — als gevolg van de fouten van vorige besturen, die carrière maken hier voor onze jongelieden bezwaarlijk maakten, terwijl aan den anderen kant de uitgezonden Hollandsche broeders na volbrachten diensttijd weer wegtrekken"......

In dezelfde vergadering stelde de heer J. R. Thomson voor, dat de vereeniging een volkspetitionuement op touw zou zetten om te verkrijgen, dat de kolonie, evenals het geval is met de Fransche koloniën, door een afgevaardigde in het Moederlandsche Parlement vertegenwoordigd wordt, welk voorstel met applaus werd begroet. Nadat ook de heer Van Ommeren het woord had gevoerd om het voorstel te steunen, verklaarde het bestuur zich bereid de zaak ter hand te nemen.

***

De West van 1 Juli meldt, dat het comité tot stichting van een landbouwkolonie van Gouverneur Van Asbeck een gift van f 1000 heeft ontvangen ter gelegenheid van het emancipatie-jubileum.

„Mochten uwe pogingen niet slagen — zoo schrijft de Gouverneur aan het comité — dan blijven deze f 1000 bestemd voor eenig ander algemeen doel, waarover dan met mij overlegd kan worden".

In ons nummer van 10 Juli schreven wij: ....„Voor zooveel ons bekend, heeft men niet gedacht aan de uitgave van een gedenkboek met bijdragen van allen, die iets te zeggen hadden over de vrijverklaring met hare gevolgen voor de vrijverklaarden en voor de kolonie in het algemeen. Zulk een gedenkboek zou van blijvende waarde geweest zijn, terwijl elke andere uiting van feestvreugde spoedig voorbijgaat en slechts een vage herinnering achterlaat".

De West deelt nu mede, dat het comité voor een landbouwkolonie besloten heeft om een overzicht van het Emancipatiefeest en de verschillende daarbij gehouden toespraken in een boekwerk te vereenigen, uit te geven ten bate van de te stichten landbouwkolonie. De gouverneur en verschillende sprekers hebben zich bereid verklaard hun redevoeringen voor dit doel af te staan.

***

„Onze kolonie — aldus De West van 1 Juli — staat in het teeken van herlevende belangstelling. Van verschillende kanten komen afgevaardigden van syndicaten, die hier zaken wenschen te doen.

Zoo kwam bijvoorbeeld dezer dagen hier aan de heer C. Lühmann, afgevaardigde van de firma Bruno Becker en Co. te Hamburg, die zich in 't bijzonder voor balata en hout interesseert en een studie zal maken van de bedrijfskansen in de kolonie".

Na op Curaçao veel succes gehad te hebben zou Albert Vogel den 30n Juni naar Suriname vertrekken. Hij zal er zeker met gejuich ontvangen worden en er vele triomphen vieren.

***

Mej. Elis. M. Rogge schrijft aan de N. R. Ct. van 19 Juli over vrouwenhandwerk in onze koloniën, op de tentoonstelling „De Vrouw". Het slot van het interessante artikel laten wij hier volgen:

„Nog rest ons een blik te slaan op het vrouwenhandwerk van onze West uit de kolonies Curaçao en Suriname. Behalve het bekende hoedenvlechtwerk vindt men hier een groote collectie wit werk: borduursel, haakwerk, opennaaisel, teneriffewerk. Bijzonder fraaie arbeid trof ons niet. Wel viel ons oog bij de afdeeling Suriname op een paar merkwaardige katoenknipsels, zijnde één van langwerpigen en één van vierkanten vorm. Het zijn doodskleeden, door vrouwen geknipt, waarmede naar landseigen gebruik een dierbaren afgestorvene lichaam en hoofd worden bedekt. In het stijf gesteven nansouck ziet men in zéér primitief knipwerk een zerk met staand kruis onder treurloof van een hoog opgeschoten cypres, geflankeerd door sterren en andere motieven.

Ook vonden wij er twee curieuse witte huwelijksschouderdoeken, waarop in rooden kruissteek liefdessymbolen met zinrijken begeleidenden tekst waren gewerkt; o.a. lazen wij dit versje:

Cupido, Cupido, span uw boog,
Schiet op 't hart en niet op 't oog
Want mijn hart is voor u alleen
en mijn oog voor iedereen.

Waarlijk, de Koloniale afdeeling is wel een herhaald bezoek waard, en nu sprak ik nog maar alleen van 't vrouwenhandwerk!"

Curaçao.

De Cur. Crt. schrijft:

Het onlangs verschenen Venezolaansche Geelboek bevat het volgende omtrent de hangende quaestie met Nederland:

„Wat aangaat de diplomatieke betrekkingen met dit land is er geen verandering gekomen in den toestand, sinds de aanbieding van de vorige memorie, en de regeering van Venezuela hoopt, dat men ten laatste tot een bevredigende regeling zal komen, zooals vereischt wordt door onze betrekkingen van verschillenden aard met genoemde natie".

***

Naar aanleiding van een door den Gouverneur van den Min. van Koloniën ontvangen bericht, is de commissie, benoemd met de opdracht, om den tekst vast te stellen van de in de Publicatiebladen voorkomende wettelijke regelingen en gouvernementsbeschikkingen, zooals zij in den loop der jaren zijn gewijzigd en aangevuld, aangeschreven om haren arbeid te staken met het oog op de hooge kosten, verbonden aan het herdrukken dier bladen.

***

Naar wij vernemen heeft de Gouverneur bepaald dat op den 1sten Juli e.k., den dag, waarop het vijftig jaren zal zijn geleden, dat de slavernij in onze kolonie is afgeschaft, de ambtenaren en beambten, voor zoover de dienst het toelaat, vrijaf zullen hebben, en dat er dien dag geen school zal worden gehouden.

***

In de Curaçaosche bladen is Albert Vogel het onderwerp van den dag. Het is een gelukkige gedachte geweest van den heer Vogel om van uit Noord-Amerika een „abstich" te maken naar onze W.-I. koloniën. Al zal deze reis hem geen of weinig financieel voordeel bezorgd hebben, hij kan de streelende zelfvoldoening met zich mededragen een goede daad verricht te hebben door het beschaafde Curaçaosche publiek, voor zoover dit het Nederlandsch machtig is, de gelegenheid te geven om zuiver beschaafd Nederlandsch te hooren uit den mond van een talentvollen redenaar.

Het onderwijs in de Nederlandsche taal is op de openbare scholen van Curaçao in de laatste 20 jaren merkbaar vooruitgegaan, maar heeft toch jammer genoeg het Papiamentsch niet kunnen verdringen, dat de zoogenaamde landstaal blijft en bij voorkeur gebruikt wordt in dagelijksche onderlinge gesprekken. Dientengevolge blijft het Nederlandsch uitzondering en als het dan nog gesproken wordt, dan is het, hoewel taalkundig zuiver, met een eigenaardigen klemtoon en tongval, die onze Hollandsche ooren niet aangenaam aandoet. Eenige uren onder het gehoor van Albert Vogel doorgebracht, zullen meer tot verbetering hiervan kunnen doen, dan opmerkingen er over te maken.

Voor zoover wij ons kunnen herinneren is slechts éénmaal een klein Hollandsch tooneelgezelschap te Curaçao geweest, n.l. dat van den heer Arbous, terwijl tal van Spaansche, Fransche en Italiaansche troepjes Curaçao bezoeken; voor een Hollandsch gezelschap is de reis te kostbaar; de anderen komen te Curaçao, doorgaande naar Venezuela of de Antillen.

De correspondent van de Nieuwe Ct. schrijft dat de heer Vogel 14 dagen te Suriname zoude vertoeven en daarna over Trinidad en Maracaïbo naar New-York zoude vertrekken, om in N.-Amerika een 100-tal voordrachten te geven in het Engelsch, Duitsch en Nederlandsch. Genoemde correspondent schrijft verder:

„Op Curaçao heeft Vogel de vriendelijkste en meest belangstellende gastvrijheid genoten. Gedurende zijn kort verblijf werd hij in tal van families geïntroduceerd, die hem met beleefdheden overlaadden en al de voordrachten, die hij hier hield, werden door een talrijk en dankbaar publiek bijgewoond.

De Gouverneur bood hem een lunch aan, noodigde hem verscheidene malen ten zijnent uit en maakte verschillende auto-uitstapjes met hem. De dames en heeren van Curaçao beschouwen hem als hun algemeenen gast en putten zich uit in beleefdheden.

De heer Vogel is dus bij ons in de meest opgewekte stemming en slooft zich elken avond af om het beste van zijn krachten te geven. Een zijner belangrijkste daden hier is een uitvloeisel van zijn interesse voor het spraakonderwijs op de scholen, hetwelk hij eenige malen bijwoonde en waarvoor hij, dank zij den verstandigen en welwillenden steun der schoolhoofden, een nieuwe en eenvoudige methode wist in te voeren, die in den vervolge zal worden beoefend.

Hij kreeg overigens een zeer goeden indruk van het onderwijs in het algemeen op de door hem bezochte scholen. Er wordt met ernst en toewijding aan de vorming der kinderen gearbeid, doch waar op Curaçao de Nederlandsche taal onder het voortdurend gevaar leeft van het Papiamentsch en het Spaansch, heeft hij ongetwijfeld zeer ten nutte van het Nederlandsch zijn vrijen tijd beschikbaar gesteld om de beoefening dezer taal met meer nauwkeurigheid en met nog meer belangstelling te doen plaats hebben".

WAT DE INLANDER ZEGT.

Vereenigingsleven op Sumatra. Ook op Sumatra schijnt de Inlander op het gebied van het vereenigingsleven niet stil te zitten. Volgens de Soeara Melajoe heeft zich onlangs te Priaman een bank gevormd op de wijze van de Loehak Agam-Bank te Fort de Kock. Het kapitaal is nog slechts f 3000, in aandeelen van f 100. Het doel is: bestrijding van den woeker, aanmoediging van den spaarzin, coöperatie, verbetering en uitbreiding van den landbouw en andere nuttige bedrijven, bevordering van het Inlandsche gemeenteleven en instelling van dessa-crediet, in het algemeen de opheffing der bevolking. Gelegenheid zal verleend worden tot veilig en rentegevend beleggen van gelden en tot leenen tegen matige rente voor de uitoefening, uitbreiding of verbetering van bedrijven. Leden van deze Vereeniging kunnen uitsluitend zijn Inlandsche en Europeesche ingezetenen van het Gouvernement van Sumatra's Westkust, in dit gewest gevestigde Inlandsche gemeenten en rechtspersoonlijkheid bezittende Vereenigingen.

Volgens de Pantjaran Warta werd rechtspersoonlijkheid verleend aan de N.V. Handelmaatschappij „Soematra Benih Oesaha", te Padang, de eerste handelsvereeniging van Inlanders voor Inlanders in het Gouvernement van Sumatra's Westkust.

De Soeara Melajoe meldt, dat Soetan Mantiko Radjo, waarnemend Larashoofd van Siroekam en Soepajang, voornemens is een weefschool te Siroekam op te richten in overleg en overeenstemming met den pangoeloe aldaar.

Vooruitstrevende Sumatraansche vrouwen. Tien jonge meisjes zullen eerstdaags van Padang naar Batavia vertrekken om de lessen van de Inlandsche vroedvrouwenschool te volgen (Pantjaran Warta).

De Inlandsche Christenbond. De Bintang Soerabaja bericht, dat deze nu ruim 6000 leden telt, en zich onder den naam van „Mardipratjojo" in verschillende vertakkingen geconstitueerd heeft om beter in het belang van de zaak werkzaam te kunnen zijn. Zij telt thans de volgende ressorten: a. Modjowarno met 1. Modjowangie en 2. Modjodoekoeh. — b. Segaran met 1. Soerabaja. 2. Toeloengan. 3. Wijoeng en 4. Mlaten. — c. Pareredjo met 1. Pareredjo. 2. Toengloe. 3. Bandjareedjo. 4. Djatiringin. 5. Gedangan en 6. Sambiredjo. — De dokter-djawa Mas Sanger te Modjokerto heeft er veel toe bijgedragen, dat deze organisatie tot stand is gekomen. In Midden-Java wil men nu ook een Inlandsche Christenbond oprichten.

De Sarikat Islam. Volgens hetzelfde blad neemt ook het aantal Inlandsche vereenigingen toe, die op initiatief van de Sarikat Islam tot stand komen. In Djokdja verrezen de tokos te Lempoejang, Mendoeran, Joedonegaran en Kaoeman; deze verkoopen tegen prijzen, welke kunnen concurreeren met die in Europeesche en Chineesche winkels. Elk der tokos, hierboven genoemd, werkt met een kapitaal van f 5000. Daar zullen er nog veel meer komen, verneemt het blad. Te Soerabaja is opgericht de N.V. Handelsvereeniging „Ngampel Dento" met een kapitaal van f 50000, in 5000 aandeelen van f 10.—. Direkteur is Hadji Hasan Gipo. — De N.V. Handelmaatschappij „Boemi Poetera" is een vereeniging, die in het leven is geroepen door de ambtenaren en beambten bij den pandhuisdienst, met het doel om ook een blad op te richten, dat speciaal de belangen van deze categorie van inlandsche ambtenaren behartigen zal. Het Bestuur heeft nu in de Bintang Soerabaja kennis gegeven, dat reeds 2000 aandeelen ad f 10000 genomen en volgestort zijn. Het bestuur hoopt uiterlijk in Maart 1914 met de exploitatie van dit orgaan te kunnen beginnen, en daarna onder de aandeelhouders een fonds van onderling hulpbetoon ook bij sterfgevallen te kunnen oprichten, op de wijze zooals de „Wargo Sarojo" onder de ambtenaren bij de Staatsspoorwegen tot stand is gekomen, waarbij voor elk lid bij overlijden f 500 wordt uitgekeerd.

De Pewarta Soerabaja meldt de oprichting van de volgende vereenigingen: De N.V. Handelmaatschappij voorheen S. F. Marsar te Banjoewangie en Id. De Industrie en Handelsmaatschappij „Padjirata" te Batavia.

Volgens de Perniagan is de Pantjaran Warta door de Sarikat Islam voor f 9000 overgenomen en zal het orgaan der Partij zijn.

Te Bandong zal een nieuwe krant, de „Hindia Moelia", uitgegeven worden door de Eerste Bandongsche Publicatie-Maatschappij. Dit blad zou als 't ware een Maleische editie van De Expres zijn.

De kas van de Sarikat Islam te Toeloengagoeng is voor f 1500 door den zoon van den penningmeester aldaar bestolen geworden, die met het geld er van door is gegaan (Perniagan).

Volgens de Perniagan hebben de Inlanders te Serang, om een vergadering van de Sarikat Islam te kunnen houden, waarbij verwacht werd dat de genoodigden in grooten getale zouden opkomen, de noodige stoelen van de Chineesche school-

vereeniging aldaar ter leen gevraagd. Deze werden welwillend en kosteloos afgestaan. Men zegt, dat een broeder van den regent van Serang president zal worden van deze afdeeling der Vereeniging.

Hetzelfde blad verneemt, dat de Darmo Hatmoko zich in de Sarikat Islam heeft opgelost.

Waarschuwingen aan Mekkagangers. M. Samin waarschuwt in de Pembrita Betawi de aspirant-hadjis om in Singapore niet in handen van de z.g. sjechs en andere handlangers van dien aard te vallen, die er op uit zijn, hen op allerlei wijze af te zetten, na hen eerst wijs te hebben gemaakt dat zij belangeloos en slechts onder vergoeding van kleine gemaakte kosten hunne diensten aan vreemde geloofsgenooten, die naar het Heilige Land vertrekken, aanbieden. Het is beter, zegt hij, met de Hollandsche booten rechtstreeks naar Djeddah te gaan, of anders de hulp van de Hollandsche consuls in te roepen.

Vreemde strafmaatregel. De Bintang Soerabaja ontving uit Banjoemas het volgende bericht:

In deze maand (Djoemadilachir) van trouwen en besnijdenissen hoort men elken avond in de dessa's de gamelan of de terbang, maar ook veelvuldig het brandsignaal. Nu heeft de Resident van Banjoemas ten aanzien hiervan de volgende regeling gemaakt: Heeft er ergens in een dessa een brand plaats gehad, waarvan vermoed wordt, dat die werd aangestoken, dan mogen gedurende een maand na dien in deze dessa geen feesten (huwelijks- of besnijdenisfeesten) gehouden worden. Zeer zeker een lofwaardige regeling — zegt de berichtgever — door een goede bedoeling ingegeven, maar toch bezwarend voor den kleinen man. Neem bijv. A., die reeds een paar jaar lang plannen gemaakt heeft zijn dochter uit te huwelijken of zijn zoon te laten besnijden, het noodige gedaan en bespaard heeft, om de kosten van deze plechtigheden en de daaraan verbonden feestelijkheden te bestrijden, die den dag daarvan reeds bepaald, zijn huis daarvoor versierd, de uitnoodigingen daartoe gedaan heeft — nu op eens van alles moet afzien, omdat ergens in zijn dessa een huis is afgebrand, waarvan vermoed wordt, dat kwaad volk daarin de hand heeft gehad. Is nu A., d. w. z. de kleine man, niet danig de dupe van bovenbedoelde regeling?

Vergissen is mogelijk. De Legerkommandant heeft, volgens de Perniagan, een strenge order gegeven, dat militairen niet mogen verzuimen hem de verschuldigde eerbewijzen te geven, ook al is hij in een auto gezeten, die in vliegende vaart hen voorbij snelt. Zijn auto, zwart en wit geverfd, is toch van andere auto's gemakkelijk te herkennen.

Nu is het in den laatsten tijd vaak gebeurd, dat verscheidene andere autos van dezelfde kleuren, waarin Chineezen en Arabieren gezeten waren, door militairen bijzonder eerbiedig gesalueerd zijn geworden.

Sumatraansche energie. Mohamad Ilias, zoon van den hoofddjaksa van Padang, die onlangs het eindexamen van de K. W. S. heeft afgelegd, zal binnenkort naar Holland gaan, om voor Ingenieur te studeeren. Onder de Inlandsche jongelieden van Sumatra schijnt veel aanleg en lust voor technische studiën te bestaan. Mohamad Rais, zoon van Soetan, pangeran djaksa rapat te Manindjau, is onderopzichter bij den Waterstaat geworden. Rochan Mohamad Wazar, zoon van den Datoe Besar te Padang, is mijnopzichter bij de Billiton-maatschappij te Manggar. M. M. B. Salim, zoon van Soetan Mohamad Salim, gepensioneerd hoofddjaksa te Riouw, is onderopzichter bij den Waterstaat te Cheribon.

WAT DE CHINEES VERTELT.

Nieuwe Vereenigingen. Uit de Bintang Soerabaja blijkt, dat de Chineezen in Ned.-Indië niet minder ijverig zijn dan de Inlanders in het oprichten van vereenigingen. Rechtspersoonlijkheid werd o.a. verleend aan de N.V. Handelmaatschappij Hoa On te Batavia, met een kapitaal van f 30000 in 30 aandeelen van f 1000. Hoofddirekteur de heer Nio A Sam, direkteur de heer Nio King Kian en commissarissen de heeren Nie Hok Lin, Nio Tjin Hoa, Oei Lim Hoan en Tjoan Tjai Kin. — Id. Handelsmaatschappij Khee Hin te Madioen, met een kapitaal van f 100000 in 100 aandeelen van f 1000. Direkteur de heer Tjeng Bing Kwat, commissaris de heer Tjeng Tjin Boen. — Id. Handelsmaatschappij Yoe Han Tjiong te Karangasem (Bali), met een kapitaal van f 10000 in 10 aandeelen van f 1000. Direkteur de heer Siauw Tjie Yoen. — Id. Handelsmaatschappij „Liong Bie" te Semarang, met een kapitaal van f 50000 in 50 aandeelen van f 1000. Direkteur de heer Thio Sing Liong, commissarissen de heeren Goei Ing Hong en Tan Kong Tien.

Uit de Pewarta Soerabaja:

De N.V. Handelsmaatschappij „Ban Lung Hien" te Semarang. Direkteur de heer Kho Yan Lok, commissaris de heer The Sam Jong. — Id. Bouwmaatschappij „Goedo" te Semarang, met een kapitaal van f 600000 in 600 aandeelen van f 1000, voor het huren, verhuren, verkoopen van vaste goederen, t. w. eigendommen, erfpachts- en opstalrechten; voor het leenen op hypotheken enz. Direkteur de heer M. van Wijngaarden, commissaris de heer Tjoen Hoei Oei. — De Chineesche sportclub te Medan.

Uit de Perniagan: De N.V. Handelsmaatschappij „Tong Sing" te Batavia; id. „Tik Sien", Telok Betong; id. „Njo Boen Kong Soe", Goera (Kediri); id. „Kong Ka Hin" te Batavia; id. „Siang Hong" te Batavia; id. Tapiocafabriek Kwong Ka Hin te Bandong; id. Handelsmaatschappij Khoe a Tan te Batavia; — de Vereeniging „Hok Kian Hwe Koan" te Batavia.

De Heer Oudendijk te Serang. Volgens de Perniagan is de heer Oudendijk, adviseur voor Chineesche zaken, te Tangerang geweest en heeft hij daar 7 Mei j.l. in gezelschap van den assistent-resident en den patih van deze afdeeling de Tiong Hoa Hwe Koang (Chineesche schoolvereeniging) bezocht. Hij deed den onderwijzer verschillende vragen betreffende het onderwijs en de leerlingen van deze school, o.a. of het niet beter ware, het Hollandsch in plaats van het Engelsch onder de verplichte vakken te brengen. Eén van de boeken, waaruit geleerd werd, trok voornamelijk zijn aandacht. Hij maakte aanteekening van den titel: Koeng Ho Kweh Tjoe Then Kweh Wen Tjiauw Ko Soe, en kreeg een exemplaar er van cadeau. Volgens den berichtgever sprak hij goed, duidelijk en vriendelijk in de taal Tjeng Im. Een totok-Chinees kon het hem niet beter nadoen. Hij leek hem (den correspondent) een hoogst bekwaam en welwillend man te zijn. Het Bataviasch Nieuwsblad maakt melding van een bezoek, dat op den 11en Mei zou hebben plaats gehad en zou gebleken zijn, dat de nieuwe adviseur voor Chineesche zaken een vergeefschen tocht naar Tangerang gemaakt heeft, om zich daar op de hoogte van den toestand te stellen, daar de heer Oudendijk geen Maleisch verstaat, en, zegt genoemd blad: „hij spreekt alleen Mandarijn-Chineesch. De Chineezen aldaar spreken slechts Bokkian-dialect. Van directe aanraking tusschen den nieuwen adviseur en de Chineesche bevolking zal dus vooreerst geen sprake wezen".

In de Ho Po vestigt een zekere Tan Liong Kim door een artikel de aandacht der lezers op het feit, dat zijn landgenoot Tan Kie Tjoan nu weer den Christelijken godsdienst heeft afgezworen. De Perniagan vindt, dat het niet der moeite waard is daarover zooveel te schrijven en zegt o.m.: „Zoo zoudt ge aan den gang kunnen blijven. Vandaag zoudt ge een Afrikaan kunnen opnoemen, morgen een Papoea, die van godsdienst veranderd is. De Ho Po heeft als weekblad een goeden naam, laat het dezen niet verliezen door over zulke zaken zooveel nonsens te schrijven".

Chineesch oordeel over de Sarikat Islam. In Djember worden onder de Madoereezen vele oprechte Sarikat Islammers aangetroffen, die, in weerwil van het verbod der politie, voortgaan met het houden van agiteerende vergaderingen. Het was daarom goed, dat in deze en omliggende streken militaire vertooningen gehouden en gewapende politiedienaren gestationeerd werden, zoo schrijft de Perniagan.

De Pangeran Hangabei heeft op zijn doorreis van Solo naar Batavia, te Bandong onwillekeurig een groote volksoploop veroorzaakt. Zooals bekend, is hij de oudste zoon van den Soesoehoenan van Soerakarta, majoor bij den generalen staf van het N.-I. Leger, adjudant van den

Gouverneur-Generaal van N.-I. in b. d. en beschermheer van de S a r i k a t I s l a m. Hij is met de „Wilis” naar Europa vertrokken en vertoeft nu sedert eenige dagen in den Haag. Van Solo naar Batavia werd hij vergezeld door prinsen van het Solo'sche en Pakoe Alamsche Hof. Te Bandong werd hij door den president van de S a r i k a t I s l a m en honderden Inlanders aan den trein opgewacht. In een voor hem gereed staand rijtuig werd hij naar het Hotel gereden en door de menigte luide toegejuicht. De Prins wuifde met zijn zakdoek terug. De P e r n i a g a n vernam, dat de President van de afdeeling Bandong der S a r i k a t I s l a m door het Hoofd van Plaatselijk Bestuur aldaar werd ontboden en onderhouden over deze zijne houding en die zijner aanhangers aan den trein en op straat.

De assistent-resident van Bandong heeft de S a r i k a t I s l a m toestemming geweigerd om vergadering te houden te Madjalala (een districtshoofdplaats in de afdeeling Bandong).

Ook te Sumbawa heeft zich een vereeniging gevormd, de „H o a K i a o B i a n H a p H w e e”, die tegen de S a r i k a t I s l a m en dergelijke inlandsche bewegingen is gekant. Zij telt reeds meer dan 2000 leden, die min of meer revolutionair zijn aangelegd. Deze vereeniging is niet naar den zin van de meer ontwikkelde en beschaafde Chineezen, die nu daartegenover een andere vereeniging hebben opgericht, de „H o a K i a o T j o n g H w e e” waartoe al dadelijk meer dan 3000 Chineezen toetraden, met het doel om zoo mogelijk samenwerking te verkrijgen met de S. I., ter voorkoming, dat de kleinhandel der Chineezen geheel in handen van de Inlanders zal overgaan.

Met de „B a n P o k G o a n” zijn vele Chineezen van Soerabaja weer naar China teruggekeerd, omdat zij daar, tengevolge van het optreden van de Sarikat Islammers, noch ter hoofdplaats, noch in de binnenlanden iets meer konden verdienen (P e r n i a g a n).

Van Vreemde Koloniën.

CHINA.

Al was in de Chineesche gebeurtenissen van den dag geen Mongoolsche kwestie gemengd, dan zou aan de hoogst ernstige verwikkelingen toch in deze rubriek een plaats op den eersten rang toekomen, om de beteekenis, die zij voor geheel het Verre Oosten kunnen krijgen. De breuk tusschen Noord- en Zuid-China, die wij voorzien hadden, is tot volle uiting gekomen en heeft dadelijk het karakter van een bloedige omwenteling aangenomen. De eigenlijke revolutionnaire en republikeinsche partij was maar weinig voldaan over het resultaat der afschaffing van het monarchaal gezag. Het gesukkel met de financiën, de onmacht van de republikeinsche regeering om naar binnen en naar buiten flink op te treden, het moeten berusten in het presidium van Yoean Sji Kai, het niet beter worden van de positie of de levensvoorwaarden van de velen, die voor zichzelf voordeelen van een democratisch bewind verwacht hadden, dit alles zette zich tot grieven, die, gestadig voortkankerend, reeds lang verzet in de harten had gebracht. De animositeit tusschen partijen, tusschen Noord en Zuid, en mede de invloed van andere staten, met name van Japan en Rusland, die de verzwakking van China liever zagen dan een sterker worden van 't Hemelsche rijk, zij werkten nog mee om brandstof op te stapelen. De verwijten, dat Yoean Sji Kai de schuld te dragen heeft van den op 20 Maart j.l. op den minister van onderwijs, Sung Tsjaoe Yen, gepleegden moord en dat hij de grondwet verkracht zou hebben om zijn politiek, tegen den wil der volksvertegenwoordiging in, door te drijven, werden de meest tastbare punten, waarop de actie werd opgezet.

De opstand der zuidelijken is thans in vollen gang. Hun opperbevelhebber, Tsen-tjoeng-hsoean, heeft, naar geseind is, zelfs formeel den oorlog verklaard aan den president der republiek. De troepen in de forten van Nanking en Tsjinkiang hebben zich voor den opstand verklaard. Generaal Hoeang Hsing zou het er op toeleggen den opmarsch van de noordelijken te beletten, door den spoorweg Tientsin-Poekou op te breken. De zuidelijken schijnen opgelijk te verklaren, dat zij op hulp van Japan kunnen rekenen en de stationeering van Japansche kanonneerbooten in de Yangste, tot in de vuurlijn van de forten der noordelijke partij, heeft aan dit bericht voldoende beteekenis gegeven, om een protest van de Chineesche bij de Japansche regeering uit te lokken. Andere telegrammen spreken zelfs van Japansche officieren in de gelederen der opstandelingen.

De provinciën Kiangsi, Kiangsoe, Anhoei, Hoenan, Kwangfoekin en Tsjetsjoean hebben zich onafhankelijk verklaard. Het arsenaal te Sjanghai is door de verzetstroepen aangetast.

Wel is een noordelijk leger opgerukt en werd aanvankelijk van een nederlaag der zuidelijken gesproken, doch wij hebben in den laatsten tijd maar al te zeer geleerd geen geloof te hechten aan op 't slagveld behaald succes, voordat dit heel vast bevestigd is. De beste troepen zijn in Mongolië, en daar Rusland nu ook van die zijde weer tegen China intrigeert en optreedt, zal de regeering te Peking die troepen niet durven terugroepen.

Waarschijnlijker komt ons dan ook de lezing voor volgens welke Yoean Sji Kai eerst getracht heeft, door onderhandeling met de opstandelingen tot een schikking te komen, al was hiervan geen minnelijk accoord meer te verwachten. Onderhandeld, overwogen is er genoeg, middelen voor een normale oplossing zijn er eigenlijk niet. Overal voetangels en klemmen, overal buskruit en brandstof naast vuur. Er zijn dan ook al geruchten van een geheel aftreden van den president en het kabinet, waardoor Noord-China zonder regeering zou zijn, terwijl Zuid-China Tsen-tjoeng-hsoean tot president zou hebben uitgeroepen.

Het Panama-kanaal en de Canadeesche havens in de Stille Oceaan.

Van Aljaska tot de zuid-grens van Californië zijn de verwachtingen groot voor hetgeen de opening van het Panamakanaal kan brengen. Groote sommen worden er besteed in de overtuiging, dat de kapitalen ruimschoots rente zullen afwerpen. De Manchester Guardian rekent voor, dat ongeveer 50 millioen dollars zijn uitgegeven ter verruiming en verbetering der Canadeesche havens. Het is dus van bijzonder belang thans na te gaan, hoe het met elk dezer gesteld is.

Vancouver is de voornaamste mededinger van Seattle voor de handelssupematie ten noorden van Portland en Tacoma. De uitvoer van visch en hout is van overwegende beteekenis. De natuurlijke toegang tot de haven is diep, maar slechts 500 voet breed. De Canadeesche regeering heeft besloten hem tot 1200 voet te verbreeden.

In het noorden vormt Prins Rupert het eindpunt voor de transcontinentale lijnen, zoowel in noordelijke als in westelijke strekking, want deze haven is 500 mijlen dichter bij Azië dan welke Amerikaansche haven ook. De toekomst van deze plaats schijnt verzekerd door haar nabijheid tot de uitgestrekte graanvelden en maagdelijke bosschen, en haar ligging in 't midden der zalm- en walvisschennijverheid.

New Westminster, niet ver van den mond van de Fraser gelegen, neemt ingrijpende maatregelen, om de vaart der zeeschepen tot in haar haven te verbeteren. Zij kan zoo een mededingster van Vancouver worden, zij ligt 10 mijl zuidelijker en de verbinding met 't achterland zal minder bezwaren opleveren.

Victoria en Esquimault vragen in diezelfde buurt nog om de aandacht en de gunst. De eerste ligt ook op 't Vancouvereiland, zij heeft een goeden naam in 't verleden, haar handel nam echter af, maar vormt zich nu weer illusiën. Westelijk ligt Esquimault, zwaar verdedigde haven. Deze zal waarschijnlijk een buitenhaven krijgen, door een pier beschermd, de plannen zijn echter nog niet vastgesteld.

FRANSCHE KOLONIËN.

Het „Congres forestier” heeft het vraagstuk der k o l o n i a l e w o u d e n behandeld. De besprekingen waren ingeleid door een rapport van den inspecteur der wateren en bosschen, R. Chaplain, oudambtenaar in Indochina en Indië, en den secretaris der commissie van de bebossching en tevens van 't comité voor koloniaal toerisme van de Fransche Touring Club. Naast de algemeene beschouwingen werden de toestanden in Guyana, Madagascar, West-Afrika en Indochina afzonderlijk besproken (la Dépêche Coloniale van 11 Juli geeft een vrij uitvoerig verslag). De wenschen, die het congres als eindbeschouwingen formuleerde, komen hierop neer:

1e. Aan het Ministerie van Koloniën worde een afzonderlijk bureau belast met: a. de hoogste con-

tröle op het beheer der koloniale bosschen; b. de samenstelling van een, voor alle koloniën geldend, werkprogram betreffende de voortbrenging van de wouden, en de daarbij voor te schrijven beperkingen; c. de behandeling van alle vraagstukken van algemeen belang op dit gebied.

2e. De recruteering van de boschbeambten voor de koloniën geschiede, althans gedeeltelijk, uit het kader van 't moederland en worde geregeld door een decreet, door de ministers van landbouw, buitenlandsche zaken (voor die protectoraten welke niet onder koloniën ressorteeren) en koloniën in overeenstemming samen te stellen.

DUITSCHE KOLONIËN.

Tot nu toe moeten alle in eenig Schutzgebied opgelegde straffen van meer dan twee jaar in Duitschland worden uitgeboet. De betrokken kolonie draagt de kosten van 't vervoer en van 't onderhoud tijdens den strafduur; daarentegen komt de arbeid door den gestrafte verricht, den Duitschen bondstaat ten bate, waar hij geïnterneerd is. Deze toestand wordt niet meer gewenscht geacht. Het voornemen bestaat om twee centrale gevangenissen in Duitsch Z.-W. Afrika op te richten, waar de veroordeelden hun tijd zullen uitblijven. Een zal in de hoogere streek van Windhoek, een in Swakopmond komen. Zij zullen zòò worden ingericht, dat de gevangenen er nuttigen arbeid kunnen leveren.

***

D. Oost-Afrika ziet zijn handel gestadig flink vooruitgaan. De totaal-handel van uit- en invoer bedroeg in 1908 ruim 36.660.000 M., in 1912 ruim 81.727.000 M.; in weinige jaren is hij dus meer dan verdubbeld. De uitvoer was in 't eerstgenoemde jaar 10874 M. tegen een invoer van 25786 M., in 1912 waren deze cijfers respect. 31418 en 50308 M. geworden. De voornaamste uitvoerartikelen zijn: koffie, kopra, aardnoten, boomwol, sisalhennep, houtsoorten, caoutchouc, glimmer, huiden en goud.

ZUID-AFRIKA.

Men weet, dat voor den handel in oranjes en citroenen Zuid-Afrika goede vooruitzichten biedt. De African World geeft daar nu hoog van op. In eenige streken wordt de cultuur al op groote schaal en met uitstekende resultaten gedreven. De vruchten zijn heerlijk, de oogsten overvloedig, de vraag is al zoo ruim dat goede prijzen verzekerd zijn. Daar komt nog een gunstige omstandigheid bij. De tuinen geven in Z.-A. volop vruchten in den tijd van het jaar, waarin de landen buiten Afrika deze niet leveren. Dit is vooral van beteekenis voor de citroenen, waarvoor in den Europeeschen zomer altijd meer navraag bestaat dan te voldoen is.

De African World beveelt den aankoop van terreinen met dit doel als een veilige belegging van kapitaal aan, die over eenige jaren zeker haar honderd per cent zal opbrengen.

INGEZONDEN.

Haarlem, 20 Juli 1313.

Geachte Redactie!

Het zij mij vergund, eenige opmerkingen te maken, naar aanleiding van het hoofdartikel: Het bestaansrecht van de Indische Partij, voorkomende in No. 29 van het Koloniaal Weekblad.

Dat het ethisch streven der „Indische Partij" ieders sympathie heeft, die het wel met ons Indië meent, behoeft geen verder betoog, hoewel velen het met mij eens zullen zijn, dat zij, en ook ik, aan een nationale eenheid van Insulinde wanhopen.

Of de heer Douwes Dekker de man is, die de geestelijke stroomingen in Indië in goede evolutionaire banen kan leiden, betwijfel ik echter zeer.

Iemand, die ronduit verklaart: a. geen prijs te stellen op het Nederlanderschap; b. geen vertrouwen uit kan spreken in Nederland's koloniale politiek, is zeer zeker niet de persoon, die als leider van eene partij loyaal zal medewerken, met de Ned.-Ind. Regeering en het Nederlandsche volk en verbeurt door die verklaringen het vertrouwen van vele weldenkenden.

De „Indische Partij" heeft zeker bestaansrecht en er zijn toch wel in Ned.-Indië Nederlanders en Indo-Nederlanders te vinden, die beter dan Douwes Dekker die geestelijke stroomingen zouden kunnen leiden en beheerschen.

Wat de heer Douwes Dekker in Holland kwam vertellen is geen nieuws. Koloniale politici en kopstukken, als Van Kol, Mr. C. Th. van Deventer, Mr. J. H. Abendanon en vele anderen, hebben voor hetzelfde hun geheele leven gevochten en geijverd. Verder beseft elke koloniale mogendheid toch, dat het vroeg of laat gedaan is met het „bezit" van haar koloniën; het is juist de schoone ethische taak van het Moederland om de koloniën tot eene maatschappelijke vrijheid en onafhankelijkheid op te voeren.

Hoe dit in ons Indië moet en zal gaan, met verschillende rassen en totaal ongelijke verhoudingen in zielenaantal, is een open vraag.

Door eene vergevoerde decentralisatie van ons bestuur in Ned.-Indië, zou een zelfgouvernement nabij te komen zijn.

Terecht staat in bovengenoemd artikel: „Wat Indië van Nederland mag verwachten: Het is een ruime plaats in het hart van Nederland".

Ik vermeen, dat in Nederland nog zooveel voor Indië gedaan zou kunnen worden.

Indien wij toch eens konden komen tot één centrale groote Indische of Koloniale Partij of Vereeniging in Nederland, die zéér krachtig haar invloed zou kunnen doen gelden, in het parlement en daarbuiten, alles tot verhooging van het welzijn van onze Koloniën en het Moederland!

Zou het niet mogelijk kunnen zijn, om tot eene fusie te komen van „alle" vereenigingen op koloniaal gebied, die toch in beginsel hetzelfde streven hebben?

Zou niet daardoor, — en zeer zeker zullen ook duizenden anderen, die niet in Indië geleefd of gewerkt hebben, zich bij die Centrale Vereeniging aansluiten — eene zeer machtige organisatie in het leven geroepen kunnen worden?

Waarom zou het niet mogelijk kunnen zijn om hier, evenals in Duitschland, één groote „Deutsche Kolonial Gesellschaft" te maken, met verschillende afgescheiden komité's, voor het bestudeeren van wetenschappelijke, natuurwetenschappelijke en alle mogelijke problemen, tot heil van Moederland en koloniën, doch onder ééne centrale leiding?

Waarom heeft Duitschland, als koloniale mogendheid van den 2en rang, ons Nederlanders daarin een goed voorbeeld gegeven?

Wanneer het ageeren van Douwes Dekker in Nederland velen heeft wakker geschud, welnu, dan is de tijd rijp, om tot zoo'n groote centrale Koloniale Partij of Vereeniging te komen.

Wie neemt daartoe het initiatief?

U dankend voor de opneming,

Hoogachtend,

A. DE BRACONIER.

O.- en W.-Ind. Literatuur-Overzicht.

De Inkomstenbelasting.

In dank ontvingen wij het bij de Javasche Boekhandel en Drukkerij te Weltevreden van de hand van den heer B. Hulshoff, Adjunct-Inspecteur van Financiën, verschenen werk, dat handelt over „De Inkomstenbelasting".

Ontegenzeggelijk bestond er behoefte aan een practisch handboek voor hen, die met de inkomstenbelasting in aanraking komen en dit vooral ook tengevolge van de herhaalde wijzigingen der ordonnantie, die deze belasting regelt. De heer H. heeft een handboek willen samenstellen zoowel voor den ambtenaar, die geroepen is deze ordonnantie toe te passen, als vooral ook voor den belastingplichtige, die, met inachtneming der voorschriften dezer ordonnantie zijne aangifte heeft in te dienen. Voor zoover dit physieke personen geldt, is zulks in den regel al zeer eenvoudig, hetgeen echter niet gezegd kan worden van de juiste invulling der aangifte van Naamlooze Vennootschappen en andere rechtspersonen. Meer speciaal ook op deze heeft schrijver het oog gehad bij het samenstellen van zijn werk.

Wij vestigen bijzondere aandacht op Hoofdstuk III b. van het boek, dat handelt over „Buiten Nederlandsch-Indië gevestigde belastingplichtigen".

Pintoe-Perniagaän.

Het maandblad ter bevordering van den export naar Ned.-Indië Pintoe-Perniagaän, dat gedeeltelijk in het Maleisch en gedeeltelijk in het Hollandsch wordt uitgegeven, bevat geregeld zeer lezenswaardige opstellen in populair-wetenschappelijken stijl. Zoo vindt men in het jongste nummer het slot eener beschouwing over het kina-vraagstuk op Java, het eerste gedeelte van een artikel „Het Inlandsche credietwezen in Nederlandsch-Indië" en van een artikel, getiteld „Nederlandsch-Indische nijverheid". Vooral het laatste artikel verdient aandacht. De schrijver is over de „kunstbesshouwingen" van den heer Pleijte (De inlandsche nijverheid op West-Java) niet bepaald goed te spreken.

Tijdschrift Kon. Ned. Aardr. Gen.

De jongste aflevering van het Tijdschr. Kon. Ned. Aardr. Genootschap geeft niet zooveel over Indië, als we dat gewend zijn. Met betrekking op Oost-Indië noteeren wij:

Een verkenningstocht door het eiland Soemba (vervolg), door H. Witkamp, met interessante kiekjes.

Een scherpzinnige beschouwing levert de heer van Eerde in zijn poging om het landschap Poli van de Chineesche geschiedboeken, geographisch thuis te brengen. In tegenstelling met de heeren Groeneveldt en Rouffaer, die het op Sumatra dachten, is de heer Van Eerde van meening, dat met Poli bedoeld werd de streek, waar tegenwoordig Broenei is gelegen, op Borneo dus.

De heer A. J. Gooszen schrijft over de noord-

west-rivier en de Bibis- of Van der Sande-rivier als toegangswegen tot het Oranje-gebergte op Ned.-Nieuw-Guinea.

Daarnaast geeft de heer J. J. Staal een overzicht van de vorderingen der exploitatie van Nieuw-Guinea en een, aan Duitsche periodieken ontleend bericht over de Duitsche expeditie naar de Keizerin Augusta-rivier (met kaart).

Kon. Instituut voor de Taal,- Land en Volkenk. v. Ned.-Indië.

Een tweetal uitgaven van het Kon. Instituut enz. zagen tegelijkertijd het licht, n.l.:

Niassische Sprachlere, von Heinr. Sundermann en Adatrechtbundel No. VII, bezorgd door de commissie voor het adatrecht, met gemengden inhoud.

Klapper-Cultuur op de Montawei-eilanden.

In opvolgende nummers van „Bandera Wolanda" vindt men eene uitvoerige beschouwing over de klappercultuur op de Mentawei-eilanden, bewesten Sumatra, waaraan de schrijver doet voorafgaan enkele bijzonderheden omtrent land en volk. In No. 126 neemt het artikel een aanvang en is nog niet beëindigd in No. 128. Later komen we er wellicht op terug.

Verder bevat laatstgenoemd Nr. afbeeldingen van Tjandi Prambanan en Mendoet, met toepasselijk bijschrift.

Rubber-Cultuur op Java.

In een der vorige Nrs. der zgn. Korte Berichten werd een overzicht gegeven van de algemeene conclusies, waartoe de Braziliaansche Akers-commissie was gekomen op haar onderzoekingen inzake rubbercultuur in het Oosten. In het jongste Nr. wordt dat overzicht aangevuld met de bevindingen dezer commissie, opgedaan tijdens haar reis over Java in het jaar 1911.

De commissie constateerde, dat, in tegenstelling met elders, op Java aanplantingen van Hevea-rubber worden aangetroffen tot op eene hoogte van 2000 voet boven den zeespiegel. Over de bodemgesteldheid van Java voor de rubbercultuur laat de commissie zich zeer gunstig uit. Na een korte beschrijving van de geschiedenis der rubbercultuur op Java deelt de commissie een en ander mede nopens de wijze, waarop de beschikking over land verkregen wordt en omtrent de kosten, daaraan verbonden. De commissie koesterde geen vrees voor werkvolkgebrek, daar zij de bevolking van Java daarvoor te groot achtte. Enz. enz.

Einde van het Koppensnellen ? ?.

Uit een artikeltje van Pr. J. v. d. Kolk in de Annalen van het Missie-huis te Tilburg, getiteld als boven, nemen we de volgende zinsneden over:

„Een paar feiten: rond Obaka (Zuid-NieuwGuinea) over een kustlengte van zes uren, werden in de laatste weken door de oppassers (inlandsche politie-agenten) ongeveer n e g e n t i g versch-gesnelde menschenhoofden opgehaald. Honderden oudere hoofden werden verbrand, vernietigd of gewoon achtergelaten. In één mannenhut vond men negentien schedels van gesnelden. Baalzakken vol afgeslagen hoofden, neen, dat klinkt toch te plat, te wreed, te luguber. En toch was 't hier de volle werkelijkheid. In een paar dorpen vond men behalve koppen ook een hand; de arm was afgekluifd, de hand gerookt. In een andere kampong kwam de Resident juist te laat om 't levend begraven van een vrouw te beletten".

Tijdschrift over het Binnenlandsch Bestuur.

De Mei-aflevering van het Tijdschrift voor het Binnenlandsch Bestuur is goeddeels gevuld door eene beschouwing van den heer C. Lulofs over het Inlandsch bestuur en de Negeri-kassen in de Zuider- en Oosterafdeeling van Borneo. — Controleur O. P. Besseling schrijft over „De Pruisenkas". — Verder boekbeoordeelingen.

Van Oude Voyagiën.

Bij H. Meulenhof te Amsterdam verscheen het tweede deel van „Van oude voyagiën. De wereld om", bewerkt door Dr. M. G. de Boer. In dit 2e deel wordt een drietal reizen behandeld, minder bekend, maar niet minder merkwaardig dan de scheepstochten, waaraan het eerste deel gewijd was. In de eerste plaats de noodlottige reis van Mahu en de Cordes, van welks vijftal sterk bemande schepen er slechts één terugkwam in het vaderland. Dan de niet minder ongelukkig afgeloopen tocht van Olivier van Noort. Eindelijk de veel beter geslaagde reis van le Maire naar het onbekende Zuidland.

De Indische Mercuur.

Inhoud van No. 28: De hevea-termiet op Java, door Dr. A. H. Berkhout. — De katoenkultuur in Nederl.-Indië. — Verslag van den Sumatra-Staatsspoorweg en van de Ombilin-mijnen over 1911. — Struisvogelteelt. — Nederlandsch-Indische Handelsbank. — Kultuurberichten (De rubberkultuur in Suriname. — Rietbranden en diefstallen in de residentie Semarang. — Javanenkampongs in de Lampongs. Enz.). — Kleine mededeelingen (Verbetering der assaineering van Soerabaja. — Een koelie-contract gevraagd voor Java. Enz.). — Financieele berichten en verslagen, zoomede de overige wekelijksche rubrieken.

Weekblad voor Indië.

No. 9 van het Weekblad bevat het portret, met bijschrift, van den nieuw benoemden directeur van justitie, Mr. J. W. C. Cordes. Overigens Indische penkrassen van Ofoei en het vervolg van: Bij de rechterlijke macht. Uit het levensboek van een indisch ambtenaar 1892—1907, door W. van Delft, en van: Patjet. Roman uit de wereld der zaakwaarnemers en der Indische bergen.

***

Ten slotte zij melding gemaakt van een opstel van den ingenieur R. J. Boers, in de Ingenieur van 19 Juli j.l., getiteld: Tinmijnbouw en de schatkist.

MEDEDEELINGEN.

Van het Dagelijksch Bestuur der Vereeniging.

VERGADERING van het HOOFDBESTUUR van de Vereeniging *„Oost en West"*, op **Zaterdag 16 Aug. 1913**, ten **1½ ure n.m.** te **Haarlem**, in de Societeit *„De Vereeniging", Klokhuisplein.*

Agenda:

1. Notulen.
2. Oprichting eener afdeeling te Groningen (art. 10, al. 2 Statuten).
3. Goedkeuring van het Reglement der afdeeling Groningen (art. 12, al. 2 Stat.).
4. Voorstel de afdeeling Groningen over het eerste jaar van haar bestaan vrij te stellen van de storting in de hoofdbestuurskas, bedoeld bij art. 13, al. 1 der Statuten.
5. Voordracht aan de algemeene vergadering voor een hoofdbestuurslid.
   a. te Groningen, voorgesteld door de afdeeling: 1. prof. J. F. v. Bemmelen; 2. prof. Mr. Ph. Kleintjes.
   b. voor de Studenten-afdeeling Leiden.
6. Gedachtenwisseling over de wijze, waarop het 15-jar. bestaan eventueel zou zijn te herdenken.
7. Uitgifte van het Koloniaal Weekblad.
8. Benoeming van twee leden in de Studie-Commissie.
   Voorgesteld door de Commissie:
   a. te Wageningen: Dr. H. Onnen;
   b. te Deventer: Dr. H. D. Tjeenk Willink.

De wd. Secretaris,
J. G. W. VAN DRIEL KROL.

JAARLIJKSCHE ALGEMEENE VERGADERING van de Vereeniging *„Oost en West"*, op **Zaterdag 16 Aug. 1913**, ten **2½ ure n.m.** te **Haarlem**, in de Societeit *„De Vereeniging", Klokhuisplein.*

Agenda:

1. Opening.
2. Notulen. (Zie Kol. Weekblad 1912 No. 31).
3. Verslag der Vereeniging over 1912. (Zie Kol. Weekblad 1913, No. 15).
4. Jaarverslag van de Studie-Commissie.
5. Rekening en verantwoording van het geldelijk beheer over het jaar 1912.
6. Begrooting 1914.
7. Benoeming van de commissie tot onderzoek der rekening en verantwoording over het loopende jaar.
8. Voorziening in de vacaturen van het Hoofdbestuur.

Vacature C. R. Bakhuizen van den Brink (Den Haag): 1. C. R. B a k h u i z e n v. d. B r i n k, 2. G. C. A. d e W i t t (sedert overleden).

Vac. J. G. W. van Driel Krol (Den Haag): 1. J. G. W. v a n D r i e l K r o l, 2. Mej. M. M. G. M a a r s c h a l k.

Vac. A. A. C. Harting (Den Haag): 1. A. A. C. H a r t i n g, 2. Mej. M. M. G. M a a r s c h a l k.

Vac. Mevr. J. E. van Oeveren—van Schaik (Utrecht): 1. M e v r. J. E. v. O e v e r e n—v a n S c h a i k, 2. A. E n t h o v e n.

Vac. Z. G. Ph. Marcella (Rotterdam): 1. Z. G. Ph. M a r c e l l a, 2. A. V e d e r.

Nieuwe leden, voorgesteld door de betrokken afd., voor:

Haarlem: 1. W. F. L. B o i s s e v a i n, 2. D. J. A. V r i j d a g.

Groningen: 1. P r o f. J. F. v. B e m m e l e n, 2. P r o f. M r. P h. K l e i n t j e s.

9. Voorstel van het Hoofdbestuur om de volgende wijzigingen aan te brengen:

A. in de Statuten.

a. de laatste 3 alinea's van art. 10 te doen luiden:

„De binnen het gebied eener afdeeling wonende leden der Vereeniging staan geldelijk en administratief onder het bestuur der afdeeling. Hierop kan echter door het Hoofdbestuur uitzondering worden gemaakt voor afdeelingen van bijzondere corporaties, als bijv. studenten- of jongelieden-afdeelingen.

De buiten eenige afdeeling wonende leden staan geldelijk en administratief onder het Hoofdbestuur der Vereeniging.

Het grensgebied der afdeelingen wordt in overleg met de afdeelingsbesturen door het Hoofdbestuur vastgesteld.

Geschillen omtrent het bepaalde in de laatst voorafgaande 3 alinea's worden beslist door het Hoofdbestuur.

b. artikel 13, alinea 1 te doen luiden als volgt:

De afdeelingen met eigen administratief en geldelijk beheer storten jaarlijks in de kas van het Hoofdbestuur f. 0.75 voor iederen persoon, die op 1 Ja-

nuari van eenig jaar lid der afdeeling is en zijne contributie heeft betaald, uitgenomen voor de leden-begunstigers, die het lidmaatschap verkregen door eene bijdrage van minstens f 100 in eens te storten.

De bijdragen dezer leden-begunstigers worden aan het Hoofdbestuur ter kapitaliseering afgedragen.

B. in het Huishoudelijk Reglement:

a. in den laatsten zin van art. 10, al. 1 te doen vervallen de woorden: „noch lid of voorzitter van eene commissie".

b. de laatste alinea van art. 18 te doen luiden als volgt:

„De instructies voor elk dier Commissiën worden door het Hoofdbestuur vastgesteld. Het Hoofdbestuur benoemt de Voorzitters dier Commissiën, die bij voorkeur gekozen worden uit de leden van dat bestuur.

10. Het Dagelijksch Bestuur te machtigen op de Statutenwijzigingen de goedkeuring der Regeering te vragen en eventueel de nadere veranderingen aan te brengen, welke voor de goedkeuring mochten worden vereischt.
11. Voorstel van het Hoofdbestuur om den heer A. A. C. Harting te benoemen tot eerelid van de Vereeniging.
12. Mededeelingen betreffende het Koloniaal Arbeidsbureau.
13. Voorstel om het Dagelijksch Bestuur te machtigen in zake de uitgifte van het Koloniaal Weekblad die maatregelen te nemen, die het in het belang der Vereeniging noodig zal achten.
14. Vaststelling van de plaats, waar in 1914 de Algemeene Vergadering zal samenkomen.

De wd. Secretaris,
J. G. W. VAN DRIEL KROL.

VERSLAG van het fonds tot ondersteuning van personen, commissiën en instellingen over het jaar 1912.

Ontvangsten.

1 Jan. Saldo in kas	f 244.29
18 Jan. Delegatie over het 4e kwartaal w.v/d. post-beambte E. te Paramaribo	- 15.00
27 April Als boven over het 1e kwartaal 1912	- 15.00
17 Sept. Als boven over het 2e kwartaal 1912	- 10.00
Ingevolge Borderel no. 7 bijdrage aan de contributie ten behoeve van het Oranjekruis, door de verschillende Afdeelingen no. 35	- 45.00
Als boven door de afd. Amsterdam	- 10.00
Totaal	f 339.29

Uitgaven.

18 Jan. Zegelgelden delegatie E.	f 0.22½
16 Febr. Contributie a/d. vereeniging Vrede door Recht	- 1.05
16 Maart Idem aan het Oranje-Kruis	- 50.00
28 April Bijdrage aan het Algem. Ned. Verbond	- 2.50
1 Mei Contributie aan de vereeniging voor lichtbeelden	- 10.05
10 Juni Idem aan „'t Vaderland Getrouw"	- 2.50
1 Aug. Bijdrage voor de noodlijdenden te Bonaire, Aruba en Curaçao	- 25.00
31 Dec. Saldo in kas	- 247.96½
Totaal	f 339.29

Het renteloos verstrekte voorschot aan den heer E. te Paramaribo werd 17 September 1912 geheel afbetaald middels 3-maandelijksche delegatie. Op het saldo-voorschot ad f 90 aan den heer K., thans in Ned. Oost-Indië, werd gedurende het jaar 1912 niets afbetaald. Het Hoofdbestuur heeft echter de vereischte maatregelen genomen om te trachten het achterstallige in te vorderen.

Van de kasmiddelen van het Hoofdbestuur werden gedurende het jaar 1912 geene gelden, als niet benoodigd, overgeschreven. Onder de Saldo's op 1 Januari 1912 en 31 December 1912 zijn niet begrepen de hierboven genoemde geschonken voorschotten, zoodat met inbegrip van deze bedragen het Saldo (wanneer debiteuren dan hunne verplichtingen voldoen) op 1 Januari 1912 f 374.29 en op 31 December 1912 f 337.96½ bedraagt.

's-Gravenhage, 1 Januari 1913.

De Penningmeester,
HARTING.

VERSLAG van het fonds tot bijstand, opvoeding en leiding van in Nederland studeerende jongelieden over het jaar 1912.

Ontvangsten.

1 Januari.	
Het op 31 December 1911 gestorte Saldo in kas bij den Secretaris der Studiecommissie	f 252.06
Saldo bij den penningmeester aan het Hoofdbestuur	- 10.27
Gekweekte rente bij de nutspaarbank gedurende het jaar 1911	- 6.43
December 1912. Teruggestort door den Secretaris der Studiecommissie de te goeder rekening verstrekte fondsen	- 252.06
Totaal	f 521.52

Uitgaven.

1 Januari.	
Te goeder rekening afgegeven aan den Secretaris der Studiecommissie	f 252.06
27 Maart.	
Voor het overmaken van een wissel aan den heer Veder, penningmeester der vereeniging te Rotterdam, ten behoeve van den pupil Punseli door de Studievereeniging Minerva te Paramaribo	- 0.87½
13 Juni.	
Receptiekosten ten behoeve der Studiecommissie	- 0.80
31 December.	
Administratiekosten aan den Secretaris der Studiecommissie gedurende het jaar 1912	- 8.50
Saldo in kas a	- 259.28½
Totaal	f 521.52

's-Gravenhage, 1 Januari 1913.

De Penningmeester,
HARTING.

a Saldo bij de Nutspaarbank	f 240.61
Idem bij den Penningm. v/h. H.B.	- 18.67½
Totaal	f 259.28½

Van de Afdeeling Amsterdam:

Jaarverslag over 1912.

In het afgeloopen jaar zijn de leden der Afdeeling uitgenoodigd geworden tot de bijwoning van de volgende voordrachten:

a. „Ons leven in Nederlandsch-Indië en de vestiging van ons Bestuur in de Buitenbezittingen", gehouden op Vrijdag 8 Maart 1912 door den heer H. A. Kooij, Majoor v/d Generalen Staf v/h Ned.-Ind. Leger.

b. „De Boroboedoer", gehouden op Vrijdag 15 Nov. 1912 door den heer T. van Erp, Majoor der Genie v/h Ned.-Ind. Leger.

c. „Een en ander ter bevordering van den vooruitgang van Ned.-Indië", gehouden op Donderdag 19 December 1912 door M. R. Soetan Casajangan S.p.

De twee eerstgenoemde voordrachten werden verduidelijkt door het vertoonen van een serie zeer fraaie lichtbeelden, terwijl ook nog op den avond van de voordracht van den heer Van Erp in de zaal photo's ter bezichtiging waren opgehangen, daartoe welwillend afgestaan door het lid der afdeeling, den heer Ed. Cuijpers. Ook hebben de leden, door de bemoeiingen van het bestuur der afdeeling, kunnen bekomen gratis één bewijs van toegang tot de hoogst interessante volksvoordrachten, die op initiatief van het Kon. Nederlandsch Aardrijkskundig Genootschap alhier in het Gebouw van den Werkenden Stand over Indië zijn gehouden door den, door zijn werken in het belang van de Inlandsche Kunstnijverheid, welbekenden heer J. E. Jasper, controleur bij het Binnenlandsch Bestuur op Java, n.l.:

a. op 31 Januari 1912 over „Een reis in de Minahassa";

b. op 14 Februari 1912 over „Omzwervingen in de Pad. Bovenlanden", en

c. op 28 Februari 1912 over „Van Medan naar Siboga door de Bataklanden".

Deze volksvoordrachten verheugden zich in zeer groote belangstelling van de zijde van het Amsterdamsche publiek. Zij werden toegelicht door vele fraaie lichtbeelden.

Het Bestuur der Afdeeling was in het afgeloopen jaar nog op andere wijze werkzaam: Nadat namens de afdeeling een gift was gezonden aan het Comité, dat zich gevormd had uit de Vereeniging „Oost en West" en het Algemeen Nederl. Verbond", tot leniging van den nood op Bonaire en Aruba, heeft het medegewerkt aan- en bevorderd den verkoop van heidebloempjes op 31 Augustus 1912, ten behoeve van de fondsen van dat Comité.

Evenzoo heeft het Bestuur der Afdeeling medewerking verleend aan eene uitvoering van de Christelijke Zangvereeniging „Exelsior", met belangelooze medewerking van enkele solisten, op Maandag 11 November 1912, waarvan de netto opbrengst bestemd was voor het fonds der noodlijdenden op Bonaire en Aruba. In dit verslag is een woord van dank aan de genoemde Zangvereeniging en de andere uitvoerenden zeker op zijn plaats.

Enkele leden van het Bestuur verleenden krachtige medewerking tot het tot stand komen van het Koloniaal Informatie- en Arbeidsbureau „Oost en West".

In de ledenlijst kwamen, als gewoonlijk, zeer vele mutaties voor; het aantal leden vermeerderde met een twintigtal.

Bij de gehouden Bestuursverkiezing werden herkozen de leden C. den Hamer, H. Th. Rolandus en C. de Vries; in een vacature werd toen nog niet voorzien.

Van de verschillende commissiën — die voor huisvesting en die voor schoolgaande kinderen — valt niets bijzonders te vermelden.

Namens het Bestuur:

Mr. H. Smeenge, *Voorzitter.*
C. de Vries, *Secretaris.*

Vereeniging OOST en WEST

Afdeeling 's-GRAVENHAGE.

Aan het **Bureau LAAN VAN MEERDERVOORT 187**, zijn van **10—12** en van **2—4** uur inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken.

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer J. A. SOETENS, **Frederik Hendriklaan 155.**

Vier dames voor pianolessen.

Twee dames voor vioollessen.

Een heer voor muzieklessen.

Eene dame voor zanglessen.

Twee dames voor lessen in de Fransche-, Duitsche- en Engelsche taal.

Twee dames voor lessen in de Fransche taal.

Een dame voor lessen in de Engelsche taal.

Een dame voor opleiding admissie examen H. B. S. en Gym.

Eene dame voor lessen aan spraakgebrekkigen.

Eene dame voor kantoorwerkzaamheden.

Eene dame voor kantoorwerkzaamheden in Indië.

Twee dames voor lessen in teekenen en schilderen.

Een dame voor schrijf- kopiëer- en vertaalwerk.

Zes dames als kinderjuffrouw naar Indië.

Een dame voor lessen in machineschrijven, stenographie en moderne talen.

Twee dames voor het waarnemen der huishouding.

Eene dame als modiste, tevens verkoopster naar Indië.

Eene dame voor ademgymnastiek en hygiënisch spreken.

Een heer voor lessen in de Maleische en Javaansche taal en Indisch Staatsrecht.

Een heer voor privaatlessen in de Ind. talen.

☞ Indische dienstboden kunnen zich aangeven in **LAAN v. MEERDERVOORT 187** voor eene verandering van dienst, of een dienst bij een naar Indië terugkeerende familie; hetzij schriftelijk of mondeling; Voor eene voorloopige opname tot het tijdstip van weder in dienst treden bestaat geen gelegenheid.

Leden van O. en W., geen direct belangh. worden verzocht zoo noodig hunne hulp hierin te willen verleenen.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West", die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaatlessen in Indische talen.

A. H. J. G. WALBEEHM, Obrechtstraat 363, 's-Gravenhage,	Javaansch.
D. A. P. KOK, Edisonstraat 58, 's-Hage,	Maleisch } gediplomeerd.
W. F. H. EPKE, v. Slingelandtstraat 151, 's-Hage,	Javaansch en Maleisch.
Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden,	Javaansch. Maleisch. Madoereesch.
H. TH. KAL, Laan v. Meerdervoort 239, 's-Gravenhage,	Javaansch. Madoereesch.

LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging *„Oost en West"*, **Heulstraat 17, Den Haag,** zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. **Jaarverslag der Vereen. 1911, geldelijke verantwoording van het Hoofdbestuur over het jaar 1911, enz.**

en

Opgave van de Eereleden, de samenstelling der verschillende besturen en commissies

Prijs: 1 exemplaar f 0.20 en f 0.03 frankeerkosten.

b. **Een Boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn,** door J. H. en H. B.

Prijs: 1 exemplaar f 0.10, 50 ex. f 2.80;

voor Departementen en Leden der *Maatschappij tot Nut van het Algemeen* **f 2.20** per **50 ex.,** plus 25 cent voor frankeerkosten.

c. Onze Oost II: **Iets over den Inlander en zijn Zieleleven,** door T. J. BEZEMER.

Prijs: 1 exemplaar 5 cent, 50 ex. f 2.—;

voor Departementen en Leden der *Maatschappij tot Nut van het Algemeen* **f 1.55** per **50 ex.,** plus 25 cent voor frankeerkosten.

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging *„Oost en West"*, **Heulstraat 17,** de Firma MARTINUS NIJHOF, **Lange Voorhout 9, Den Haag,** en andere Boekhandelaren zijn verkrijgbaar:

a. **Onze West:**

I. De Kolonie Suriname, door REMAN IRÜS;

II. De Kolonie Curaçao, door M. VICTOR ZWIJSEN, Oud-Rector van het Colegio „Santo Tomás" te Curaçao.

Prijs per exemplaar f 0.25 en f 0.03 frankeerkosten.

b. Staats- en partic. betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen; Werkkring en Vooruitzichten.

No. I. **De Bestuursambtenaren in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.**
Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. III. **De Rechterlijke ambtenaar in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: f 0.15 per exemplaar en f 0.01 frankeerkosten.

No. IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: f 0.40 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.**
Prijs f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No VI. **De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. VII. **De Vooruitzichten voor den Nederlandschen arts in Nederl.-Indië.**
Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

INSCHRIJVINGSBILJET.

Ondergeteekende wenscht in te schrijven ***voor het hulp- of ondersteuningsfonds der Vereen. „Oost en West": f*** ....

NAAM: WOONPLAATS:

....

Inzenden aan het Hoofdbureau van „Oost en West", Heulstraat 17, Den Haag.